

Warum, wieso: kopen Duitsers koffie in Nederland?

Wat je altijd over Duitsland wilde weten maar nooit durfde te vragen

Achtergrond - 16 december 2020 - Auteur: Jesse Oude Egberink

In de grensstreek kopen veel Duitsers hun koffie in Nederland. Niet omdat de koffie hier lekkerder smaakt, maar omdat die in Nederland goedkoper is. In Duitsland geldt koffie als luxeproduct. Dit betekent dat Duitsers extra belasting over hun koffie moeten betalen: *Kaffeesteuer*. Per kilo koffie betaal je in Duitsland daardoor al gauw twee tot vijf euro meer dan in Nederland.

Ook in sommige andere Europese landen betalen consumenten extra belasting over hun koffie, maar nergens zijn de tarieven zo hoog als in Duitsland. De *Kaffeesteuer* spekt de Duitse schatkist jaarlijks met [meer dan een miljard euro](#). Niet zo gek, Duitsland is na de VS de [op één na grootste](#) koffiemarkt ter wereld.

De koffiebelasting is in Duitsland vastgelegd in het *Kaffeesteuergesetz*, een wet die is uitgezonderd van de uniformering van de belastingen in de EU. De wet is in november [aangepast](#), op last van de Europese Commissie. Duitsland had barrières opgeworpen voor internetwinkels uit het buitenland, om te voorkomen dat mensen de koffiebelasting omzeilen door via internet te bestellen.

In Duitsland zelf is de koffiebelasting ook niet onbetwist. Zo willen de ministers van Ontwikkelingssamenwerking en Arbeid de belasting op fairtrade koffie [afschaffen](#). Daarmee hopen zij het concurrentievoordeel van koffie die onder erbarmelijke omstandigheden wordt geproduceerd, te doorbreken. Op dit moment bedraagt de heffing voor een kilo gebrande koffie 2,19 euro.

Aachener Kaffeefront

De koffiebelasting kent een opvallende geschiedenis. Al in de negentiende eeuw was een heffing op koffie voor de Duitse schatkist een belangrijke bron van inkomsten. Toen Duitsland na de Tweede Wereldoorlog in puin lag, vormde het heffen van koffiebelasting een vanzelfsprekende manier om aan extra inkomsten te komen voor de opkrabbende staat. Bij de invoering van de D-mark in 1948 was de belasting voor een kilo gebrande koffie (*Röstkaffee*) 10 mark. Omdat Duitslands buurlanden geen vergelijkbare belasting op koffie kenden, ontstonden

er grote prijsverschillen.

Waarom betalen Duitsers nog vaak met

contant geld? Waarom mag je op de Duitse Autobahn zo hard rijden? In de serie 'Warum, wieso?' zoeken we antwoorden op vragen over Duitse eigenaardigheden.

Voor de verarmde Duitse bevolking in de grensregio werd koffie al snel een manier om wat bij te verdienen. In België kocht je na de oorlog voor 8 mark een kilo koffie, wat net over de grens in Duitsland kon worden verkocht voor het dubbele. Koffie werd een smokkelwaar. De handel in koffie was in het naoorlogse Duitsland lucratiever dan de handel in sigaretten. Smokkelaars verstopten de koffie in lijkwagens, in benzinetanks of in autobanden.

De smokkelbendes werden steeds gewelddadiger. Op een gegeven moment zetten de smokkelaars zelfs van het Belgische leger gestolen tanks in. Tussen 1946 en 1952 zijn 31 smokkelaars en twee douaniers neergeschoten. Met name in de omgeving van Aken en de Eifel staken smokkelaars de grens over. Alleen al de douane in Aken nam tussen 1946 en 1950 223.601 kilo koffie in beslag, [schrijft Der Spiegel](#). De Duitse media doopten de grensregio om tot het 'Aachener Kaffeefront'.

Het smokkelgeweld dwong de jonge Bondsrepubliek uiteindelijk tot een fiscale wijziging. In 1953 verlaagde Duitsland de koffiebelasting naar 4 mark per kilo. De koffiesmokkel was niet langer lonend. Maar daarmee is de bijzondere geschiedenis van de koffiebelasting in Duitsland nog niet uitgeschreven.

Eltener Butternacht

Het jaar is 1963. In het Nederlands-Duitse grensdorp Elten maken de mensen zich op voor een bijzondere nacht. Op 31 juli zou het dan nog Nederlandse dorp terug worden gegeven aan Duitsland. Elten werd na de Tweede Wereldoorlog Nederlands, als genoegdoening voor het oorlogsleed dat de Duitsers hadden veroorzaakt. Nu kreeg Duitsland Elten terug in ruil voor rond de 125 miljoen

Wiedergutmachung en nog meer dan honderd miljoen aan andere vergoedingen.

Nederlandse en Duitse handelaren kwamen op een idee. Op 31 juli stonden er honderden vrachtwagens in het kleine dorp, tekenden journalisten destijds op. De lading: vooral koffie en boter, producten die in Duitsland veel duurder waren dan in Nederland. De volgende ochtend, op 1 augustus stonden de trucks én de goederen plots op Duits grondgebied, zonder een grens te passeren. Er hoefden dus geen invoerrechten voor te worden betaald. Het zou de geschiedenis ingaan als de [Eltener Butternacht](#).

Ook nu komen Duitsers nog naar Nederland om koffie in te slaan. Pompstations aan de Nederlands-Duitse grens staan vaak volgepakt met koffie. [Pomphouders verdienen daar soms](#) zelfs meer aan dan aan de verkoop van brandstof, want daarvoor wijken veel Nederlanders juist uit naar Duitsland. In grote getalen koffie inslaan om er aan de andere kant van de grens geld aan te verdienen is niet de bedoeling. Duitsers mogen maximaal tien kilo per persoon meenemen naar huis.

Dit is een artikel gedownload via [duitslandinstituut.nl](https://www.duitslandinstituut.nl).

Artikel:

<https://www.duitslandinstituut.nl/artikel/41335/warum-wieso-kopen-duitsers-koffie-in-nederland>